

TAJNOVITI SVIJET KRŠKOG PODZEMLJA

Krš je uvijek za čovjeka bio negostoljubiv, a život na njemu težak. Prve asocijacije upućuju na beživotni kamenjar ili ogoljele nedostupne vrhunce planina. No krš krije svoje tajne - poput brojnih jama, špilja, vrtača, polja, ponora, izvora i njihovih stanovnika. Zahvaljujući izraženim krškim fenomenima, prva znanstvena istraživanja, koja uključuju opise pojedinih krških oblika te opise i nalaze prvih špiljskih životinja, potječu upravo s Dinarskog krša kojemu pripada gotovo polovica površine Hrvatske.

Špiljske životinje žive u špiljama svih kontinenta. Međutim, špilje Dinarskog krša najbogatije su na svijetu po broju špiljskih vrsta. Najpoznatiji stanovnik podzemlja svakako je jedini europski podzemni kralješnjak - čovječa ribica *Proteus anguinus* koja je endem Dinarida. Osim čovječe ribice podzemlje naseljavaju i brojne druge endemične vrste. Samo je u Hrvatskoj opisano 399 vrsta i podvrsta iz 254 špilje i jame, a procjenjuje se da je u Dinarskom kršu opisano njih oko 1 200. Špiljskim kopnenim staništima brojem vrsta dominiraju kornjaši, pauci, lažištipavci, puževi, skokuni i dr., dok vodena staništa uglavnom naseljavaju rakovi, prvenstveno rakušci.

Osim velikog broja vrsta na Dinarskom kršu žive neki jedinstveni predstavnici podzemne faune. Jedina do danas poznata podzemna slatkovodna spužva, ogulinska špiljska spužvica *Eunapius subterraneus*, nastanjuje nekoliko špilja u Hrvatskoj u okolici Ogulina i sjevernog Velebita. Jedini poznati slatkovodni podzemni školjkaši (*Congeria* spp.) ostatak su faune koja je živjela u tercijaru i preživjela do današnjih dana spustivši se u podzemlje Dinarida. Dinarski špiljski cjevaš (*Marifugia cavatica*), jedini podzemni slatkovodni mnogočetinaš, također je endem Dinarida. Upravo je ovaj veliki broj endemičnih i jedinstvenih podzemnih vrsta osnovno obilježje faune Dinarida i faune Hrvatske, što treba osvijestiti i očuvati kao neprocjenjivu vrijednost.

Istraživanja podzemne faune nisu ni približno gotova, što nas dovodi do općeg problema u biospeleološkim istraživanjima Dinarskog krša: inventarizacija podzemne faune može biti toliko neučinkovita da mnoge vrste mogu izumrijeti prije nego što budu otkrivene. Ograničeni areali vrsta i brojni negativni ljudski utjecaji na krš i njegove ekosustave zahtijevaju njihovu hitnu i nužnu zaštitu.

Kontakt:
Hrvatsko biospeleološko društvo
Demetrova 1
10000 Zagreb
tel/fax: 01 777 98 20
e-mail: hbsd@hbsd.hr

 Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva

Ovaj projekt financira Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva

